

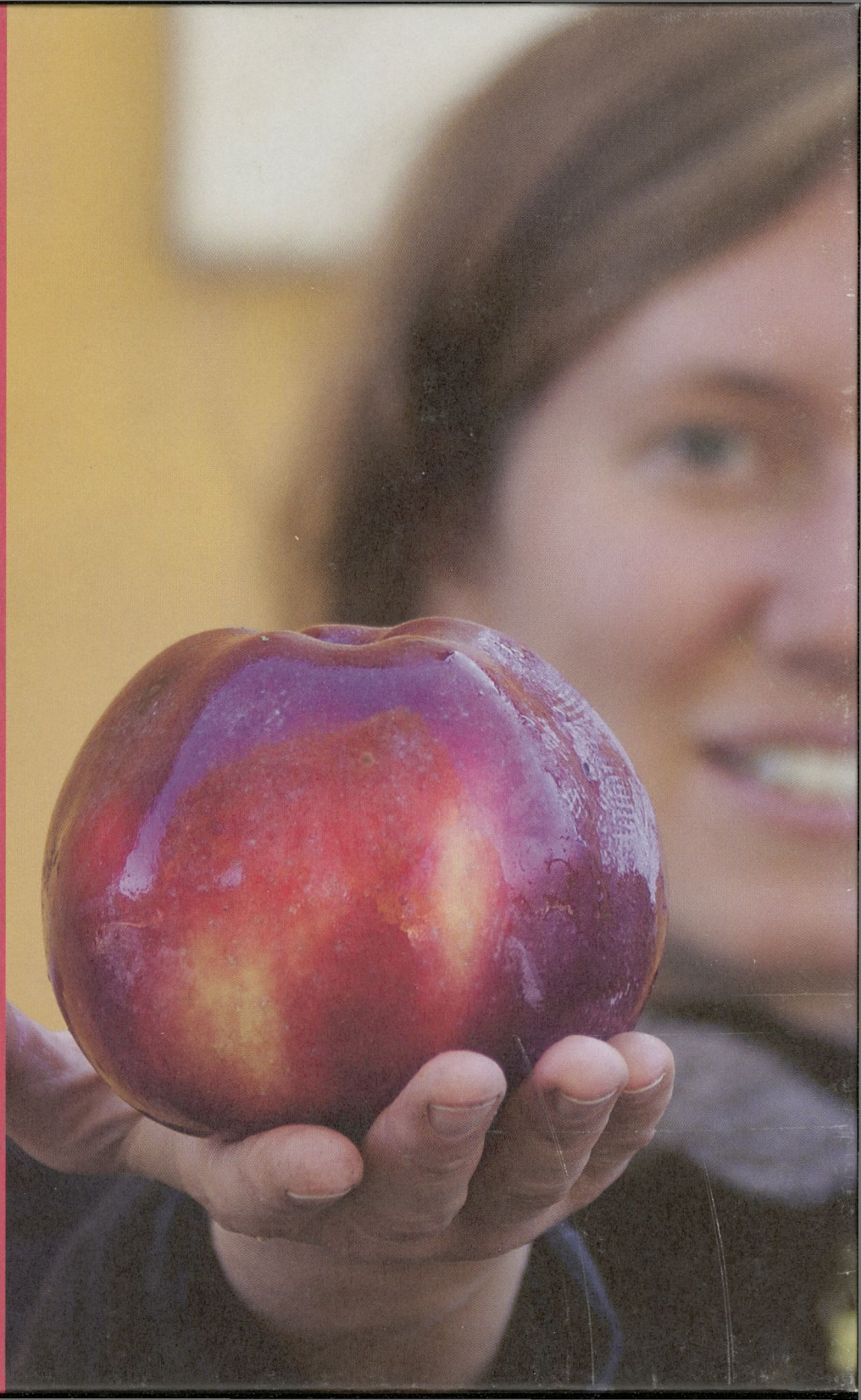
VÅR VARDAG - DITT MUSEUM FATABUREN

2017

VÅR VARDAG - DITT MUSEUM

FATABUREN

2017

VÅR VARDAG - DITT MUSEUM

Red. Anders Carlsson

Nordiska museets och Skansens årsbok

FATABUREN – Nordiska museets och Skansens årsbok – är en skatt av kulturhistoriska artiklar som har publicerats under mer än ett sekel.

Årsboken började som ett häfte med rubriken »Meddelanden«, redigerat 1881 av museets grundare Artur Hazelius för den stödjande krets som kallades Samfundet för Nordiska museets främjande. 1884 publicerades den första kulturhistoriska artikeln och när publikationen 1906 bytte namn till »Fataburen. Kulturhistorisk tidskrift« kom de vetenskapliga uppsatserna att dominera innehållet. Från och med 1931 fick årsboken en mer populär inriktning och i stora drag den form som den har i dag. Fataburen har sedan dess förenat lärdom och sakkunskap med syftet att nå en stor publik.

Fataburen är också en viktig länk mellan Nordiska museet och Skansen, två museer med en gemensam historia och en gemensam vänförening. Varje årsbok har ett tematiskt innehåll som speglar insatser och engagemang i de båda museerna, men verksamhetsberättelserna trycks numera separat och kan rekvireras från respektive museum.

Ekonomiskt stöd från Samfundet Nordiska museets och Skansens Vänner gör utgivningen av Fataburen möjlig.

NORDISKA MUSEET

SKANSEN

Fataburen 2017

Nordiska museets förlag

Box 27820

115 93 Stockholm

www.nordiskamuseet.se/förlag

www.nordiskamuseet.se/fataburen

www.fataburen.se

© Nordiska museet och respektive författare 2017

Redaktör Anders Carlsson

Medredaktör Ewa Kron

Bildredaktör Marie Tornehave

Bildbehandling Karolina Kristensson och Peter Segemark

Omslag och grafisk form Lena Eklund, Kolofon

Översättning Alan Crozier

Omslagets framsida Klara Holmqvist, sektionschef för trädgården vid Nordiska museets avdelning Julita gård, skriver i denna bok om humle, pelargoner, pioner och frukt. Foto: Peter Segemark, © Nordiska museet.

Pärmarnas insidor De nya tapeterna i Tottieska huset på Skansen är tillverkade av företaget Handtryckta Tapeter Långholmen AB. Mönstren är kopior av original av Johan Norman (1744–1808) som finns representerad i Nordiska museets samlingar. Foto: Handtryckta Tapeter Långholmen AB.

Tryck och repro Italgraf Media AB, Stockholm 2017

ISSN 0348 971 X

ISBN 978 91 7108 598 6

780.
Engelstorp en,
Engelstads hel,
Pk.

Tillsammans eller åtskilda

Om att flytta föremål och bredda perspektiv

SANDRA ÅBERG är föremålsregistrator vid Nordiska museet.

Hösten 2016 påbörjades en flytt av 23 000 objekt inom ämnesområdet folklig dräkt vid Nordiska museet. Det så kallade Dräktloftet inne i museets huvudbyggnad på Djurgården töms och föremålen fotograferas, packas, fryses och flyttas till ett externt, klimatanpassat magasin. Förutom att ge föremålen en mer ändamålsenlig förvaring frigör museet på så sätt ett vackert rum. Museibesökarna märker inte mycket av själva flytten men det vi gör kommuniceras via sociala medier.

Att flytta föremål från en plats till en annan kan låta som en monoton aktivitet. Men liknande flyttar har lärt oss att även enklare genomgångar kan ge nya kunskaper. Fotograferingen av föremålen gör att de kan visas publikt på webbplatsen Digitalt museum, där Nordiska museets samlingar tillgängliggörs digitalt, men också att felaktigheter i märkning och inventarienummer kan upptäckas. Då blir jag som föremålsregistrator inkopplad. Den här artikeln beskriver hur det gick till när två dräktdelar till en bruddräkt fotograferades och ett frågetecken inte bara rätades ut utan också gav upphov till flera nya. Svaren på dem öppnade i sin tur en resa in i museets djupaste historia.

Syftet med dräktflytten är förvisso inte att göra någon djupare

Detaljbild av två snoralister lagda med rättsidan mot varandra och med silkespapper som mellanlägg. På avigsidan av den ena snoralisten döljer sig inventarienumret med uppgifter om dräktdelens härkomst. Foto: Karolina Kristensson, © Nordiska museet (NM.0000780).

analys av föremålen. Lyckligtvis är den folkliga dräktsamlingen redan väl dokumenterad. Den senaste större genomgången har beskrivits i boken *Möte med mode* (2014) där Berit Eldvik med hjälp av en föremålsnära och detaljorienterad metod, ända ned på tråd- och stygnnivå, ger perspektiv på hela fenomenet folklig dräkt. Detta arbete resulterade också i att föremålsposterna i museets föremåls- och bilddatabas Primus kunde kompletteras med nya beskrivningar, hänvisningar och referenser. Allt detta är en ovärderlig källa när föremålen i samlingen ska tolkas.

Två snoralister

Berättelsen börjar med fotograferingen av två *snoralister* som förvärvades under Nordiska museets allra första verksamhetsår 1873. De var märkta och införda i huvudliggaren – museets äldsta grundregister – med varsitt inventarienummer, NM.0000779 och NM.0000780, och satt ihop, uppträdde på ett band. Snoralister beskrivs oftast som *silkesdukar*, smyckade med utanpåliggande sidenband, *snorer*, som knöts runt midjan och hängdes vid vardera sidan om ett förkläde. Just dessa två var istället av glättat ylle med spetsar och band av siden och metall.

Att två unika inventarienummer sitter ihop med varandra är väldigt ovanligt. Enligt tradition har de föremål eller delar av föremål som sitter ihop hållits samman med ett och samma inventarienummer. Ylledukarna var också träcklade med stora stygn mot varsitt halskläde på ett sätt som inte stämde överens med resten av utförandet. För att vi skulle kunna fotografera dem enligt aktuell standard och packa och hantera dem på önskvärt sätt i samband med flytten – vilket var själva grundfrågan – behövde projektgruppen få svar på två frågor: Kunde snorlisterna hanteras var för sig? Skulle halsklädena tas bort om vi kunde fastställa att de var senare tillägg? Jag behövde med andra ord göra en utredning om hur föremålen såg ut när de förvärvades och hur de hade använts på museet genom åren.

Snoralisterna hade inte ingått i Berit Eldviks genomgång men

hennes metod kunde användas. För att besvara frågorna började jag söka i huvudliggaren, i bilagor och äldre katalogkort och jag letade igenom konserveringsrapporter, inventarielistor och de fotografiska samlingarna. Utredningen kom snart att handla om mycket mer än bara snoralisterna i sig.

Inventarier och interiörer

Den information som fanns om snoralisterna i Primus var knapphändig och anonym. I föremålsposterna fanns benämning, sakord, ämnesord, klassifikation och avskrift från huvudliggaren men inte mycket mer. En av snoralisterna var dekorerad med signaturen »I I D« och året 1842, troligen en bruds initialer och året för hennes giftermål. Första steget blev att kontrolläsa och tolka de två posterna 779 respektive 780 i huvudliggaren:

Snoralist fr. Ingelstorps sn. »Silkelist« Fäst å 777. Ink. ss. 730 jämte 780 = 11 rdr. 25/2 1873. Bruzelius.

Snoralist fr. Ingelstorps sn. Fäst å 777. Ink. ss. 779. Bruzelius.

Detta sade oss att snoralisterna kom från Ingelstorps socken, att en Bruzelius köpt in dem till museet i februari 1873 för 11 riksdaler och att de var fästa vid ett vitt förklåde, inventarienummer 777, med samma förvärvshistorik:

Hvitt förklåde fr Ingelstorps sn. Ink. ss. 730 jämte 778 = 9 rdr 25/2 1873. Bruzelius.

Informationen här hänvisade i sin tur till förvärvsomständigheterna för inventarienummer 730:

Inköpt af Måns Svensson i nr. 38 Ingelstorp gm. rektor N.G. Bruzelius i Ystad 25/2 1873.

I klartext hade rektorn och arkeologen Nils Gustaf Bruzelius köpt ett större antal dräktdelar av Måns Svensson, boende på rote 38 i Ingelstorp, å museets vägnar. Att vi känner denne Bruzelius beror på att han var Nordiska museets grundare Artur Hazelius gamla

Ingelstadsstugans interiör på Drottninggatan, innan museet flyttade till Djurgården. Fotografiet kan användas som källa för utställningsdokumentation. Fotograf okänd, Nordiska museets arkiv (NMA.OO35735).

studiekamrat och att han som tidig *skaffare* samlade in både föremål och förteckningar till museet ute i landet. Bruzelius första bidrag hade varit en komplett dräkt från Herrestad härad som köpts in den 2 november 1872, bara några månader efter Hazelius allra första förvärv.

Vid en första tolkning bedömde projektgruppen att snoralisterna hade suttit ihop med andra föremål redan när de köptes in till museet och att de fortsatt borde hållas samman. Men flera av de föremål som hade förvärvats av just Måns Svensson vid samma tid har anmärkningar i huvudloggaren där det står »Fästad å bild i Ingelstadsstugan«. Denna stuga var en av de första interiörerna som uppfördes 1873, när Nordiska museet öppnade på Drottning-

gatan och hette Skandinavisk-etnografiska samlingen, och representerade ett allmogehem från Ingelstad härad som Ingelstorp socken tillhörde. Att snoralisterna var »fästa å 777« skulle därför betyda att de visades där tillsammans. Med hjälp av två fotografier av Ingelstadsstugan kunde de mycket riktigt identifieras på en dräktfigur som föreställer en brud. Det sade oss att snoralisterna ställdes ut relativt snart efter förvärvet och att monteringen på halsklädena kan ha gjorts i samband med att stuginteriören byggdes upp som utställning.

Ingelstadsstugans interiör återuppfördes 1907, när Nordiska museet flyttade till den nya museibyggnaden på Djurgården, men då utan dräktfigurer. Jag hittade tyvärr ingen dokumentation om hur snoralisterna och resten av dräktdelarna hanterades då. Vi vet alltså inte om de ställts ut eller placerades i magasin. Jag hittade inte heller några inventarielistor, konserveringsrapporter eller utställningskataloger som beskriver dem. Här kunde utredningen ha tagit slut – men det gjorde den inte. Den som känner museets verksamhet inifrån, särskilt föremålshanteringen, kan ana när det finns fler stenar att vända på.

Fotografier som källmaterial

I det här fallet hade jag svårt att tänka mig att snoralisterna inte hade använts på över hundra år mot bakgrund av att de hade haft en framträdande plats i de ursprungliga basutställningarna. Fotografierna av Ingelstadsstugan hade så långt varit den främsta källan till information. Därför letade jag vidare efter fler. Endast en procent av alla bilder i Nordiska museets fotografiska samlingar har ännu digitaliserats men i dag finns ändå möjligheten att göra fritextsökningar på Digitalt museum. Så kan vi söka utan att behöva känna till fotografiernas ursprung eller proveniens, ämnesordskategorier eller placering i arkiv. Uppgifter som dessa kan variera på grund av att fotografierna, precis som föremålen, har katalogiserats under lång tid av olika personer med olika ingångsperspektiv till materialet.

Några fler fotografier från museets utställningar fann jag nu inte i arkivet, däremot tre digitaliserade fotografier från Emil Agerbundsens ateljé i Ystad som avbildade tre okända kvinnor i dräkter från Ingelstad härad. En bild föreställde en ung kvinna sittandes klädd i bruddräkt. Flera av hennes plagg var oerhört lika dräktdelarna som dräktfiguren i utställningen på Drottninggatan bar och som ingick i förvärvet från Måns Svensson. Vid en uppförstoring av bilden framträdde ett monogram med året 1849 som var broderat på ett *hjärnetorklä*, ett förkläde snörat runt midjan, och som bredde ut sig över kvinnans knän. Monogrammet framträdde så tydligt att det gick att fastställa att det var samma *hjärnetorklä* som finns i museets samlingar med inventarienummer NM.0000776.

Vilket fynd! Skisser, ritningar och upppteckningar följde ofta med förvärven under museets första tid. Det här var något annat. Ett fotografiskt bildmaterial från tiden innan förvärvet och från den första användningen i museet är en ovanlig tillgång och därför en stor källa till information. Inte minst om bilderna kan knytas till tid och rum.

Fotografiet avbildade en person i en dräkt som sedan hade sålts i sin helhet till Nordiska museet. Vid närmare studium av fler bilder kunde fler plagg från förvärvet identifieras, däribland en söndagsdräkt som bars av en äldre kvinna på en annan bild. Fotografierna hade ingen datering men eftersom Agerbundsens ateljé etablerades 1871 kunde de inte vara äldre än så och måste ha tagits innan föremålen såldes till museet 1873. Tyvärr avslöjade inte fotografiet hur snoralisterna satt samman eller om de halskläden som i dag sitter bakom dem gjorde det redan då. Samtidigt blev det nu svårt att inte försöka besvara de nya frågorna. Varför fotograferades en ung kvinna på 1870-talet i en bruddräkt med plagg som använts på 1840-talet? Vem var hon och de andra personerna på fotografierna?

En social historia

En tredje bild föreställde en ung kvinna klädd som brud och hade en motivbeskrivning som hänvisade till ett analogt fotografi med ett eget inventarienummer. Den analoga bilden hade alltså någon gång skannats, digitaliserats och dokumenterats under ett identifikationsnummer i de fotografiska samlingarna. Det fanns därför anledning att återvända till huvudliggaren för att leta efter kompletterande information om fotografiets härkomst och kontext.

Det visade sig nu att det fördes in en stor mängd fotografier i föremålssamlingarna 1877. De kommer från en rad olika platser och har förvärvats vid olika tillfällen från 1873 och framåt. Till en början var det säkert känt vad de avbildade. Men med tiden överfördes museets alla fotografier till Nordiska museets arkiv, vilket fick konsekvenser. När ansvaret delades upp på olika sektioner, senare också i geografiska kategorier, blev det svårare att bevara sambanden mellan fotografier och föremål. Olika typer av information byggdes upp hos de ansvariga för föremål respektive arkivmaterial och så småningom byggde de olika sektionerna också egna databaser. Informationen om samma objekt knöts nu inte samman på annat sätt än att inventarienummer från föremålsserien kunde skrivas in som fritext i museets första fotodatabas. I många fall frikopplades så fotografierna från informationen om människorna som fanns beskrivna i huvudliggaren. I artikeln »Dräktbild, modebild, tidsbild« i *Fataburen* 2010 skriver Anna Dahlgren att de tidigaste förvärven av fotografier var dräktbilder och att personerna på bilderna oftast var anonyma.

Men tack vare att den tredje bilden från Agerbundsens ateljé hänvisade just till ett inventarienummer, NM.0018541C, kunde jag ändå hitta fler uppgifter. Fotografiet var i själva verket ett av sex som skänktes tillsammans till museet och givaren var ingen mindre än Nils Gustaf Bruzelius i Ystad. I huvudliggaren vid NM.0018541A-F, den serie där NM.0018541C ingår, stod det i tur och ordning:

A Ingri Månsdotter, Måns Svensson äldsta dotter, nära 19 år, 5 fot 3 tum hög, särdeles fyllig och bra vuxen.

B Måns Svensson hustru Ingar i Ingelstorp. Söndagsdräkt.

F se a.

De andra två fotografierna var sannolikt också från denna serie. Så jag bad museets arkiv om hjälp för att se om vi kunde hitta dem och undersöka ifall de var märkta med inventarienummer. Vi hittade NM.0018541B och NM.0018541F, två fotografier som ännu inte digitaliserats, med exakt samma motiv som två av de andra men utan ramar och monterade på en kartong i folioformat. På kartongen som NM.0018541F var monterat på stod:

Brudräkt 1870-tal. Ingar Månsdotter, Ingelstorp.

Och med blyerts:

Rekonstruktion (enl. anv. Måns Svensson i Ingelstorp) Brudräkten i detta skick var ur bruket långt tidigare. –S.S.

Signaturen S.S. är troligtvis Sigfrid Svensson, intendent på museet 1935–1946, som 1935 skrev avhandlingen *Skånes folkdräkter: En dräkthistorisk undersökning 1500–1900*. Ännu ett fynd! Uppgiften bekräftade att det var fotografier som avbildar Måns dotter Ingri och hustru Ingar, klädda i brudräkt och söndagsdräkt, som finns i museets samlingar.

Familjen Svenssons historia går att följa i Ingelstorps kyrkoarkiv. Måns Svensson föddes den 4 juli 1825 i Ingelstorp socken och Ingar Ingvarsdotter den 24 november 1825 i Glemminge socken. De gifte sig år 1847 och övertog Måns föräldrahem. Deras äldsta dotter Ingri, som uppnådde vuxen ålder, föddes den 15 november 1852. Hon gifte sig 1883 med Anders Svensson i Hammar. Initialerna och årtalen på snoralisterna och hörnetorklät stämde *inte* överens med någon av kvinnornas tid för giftermål. Återigen gjorde vi ett ovanligt fynd, ett tidigt förvärv av fotografier med personuppgifter och detaljer från användaren, och återigen besvarades några frågor samtidigt som nya uppstod. Enligt uppgift från Måns själv

Till höger:
Ingri Månsdotter,
säljarens dotter,
fotograferad i en
äldre brudräkt för
att illustrera hur den
användes i Ingelstad
under 1800-talets
första hälft. Fotogra-
fiet togs strax innan
dräkten såldes till
Nordiska museet
1873. Foto: Emil
Agerbundsén, Forth-
meiers Efterf., Nor-
diska museets arkiv
(NMA.0039749).

Nästa uppslag:
De två snoralisterna
sammanhållna med
ett tunt band och
träcklade mot varsitt
halskläde. Var ban-
det och halskläderna
senare tillägg? Foto:
Karolina Kristensson,
© Nordiska museet
(NMA.0090995).

var nämligen dottern Ingri klädd som brud för att rekonstruera ett gammalt dräktskick.

Rekonstruktion

Arthur Hazelius upprätthöll en tät brevväxling med sina skaffare. Arkivstudierna fortsatte därför till Hazelius brevsamlingar. Breven från Nils Gustaf Bruzelius är många och visade att brevväxlingen var som mest intensiv 1872–1877. Här finns detaljerade uppgifter om de föremål som Bruzelius kunde införskaffa om intresse fanns – uppgifter om ägarnas härkomst och vilket pris de var villiga att sälja sina föremål för. I den allra tidigaste brevväxlingen saknas oftast personnamn; det verkar som att plats och frågor om representativitet eller särart var av störst intresse. I senare brev dyker några få namn upp, däribland Måns Svensson, som beskrivs som »en ovanligt hygglig man« som helst ville skänka ett saltmansfat till Ystad »ettersom pågen går där«. Sonen var skolelev under rektorn Bruzelius. Efter en del övertalning ska dock Svensson ha gått med på att skänka saltmansfatet till Stockholm i stället och som tack fått en del böcker. Genom Bruzelius förmedling skaffade Svensson fram plaggen till Ingelstorsdräkterna.

Under våren 1873 avslöjade Bruzelius brev att Svensson på eget bevåg tagit direkt kontakt med Hazelius och börjat verka som skaffare. Det var han som skaffade fram möbleringen till Ingelstadsstugan. Detta gick helt i linje med anvisningarna i den skrift, *Några anvisningar vid samlandet af folkdräkter och bohag m.m.*, som Hazelius publicerade våren 1873 och som riktade sig direkt till skaffarna runt om i landet. Kanske var detta en av böckerna som Svensson hade fått som tack. Skaffarna uppmanades i vilket fall att brevledes anteckna prisuppgifter, i »hvilken socken och by hon [sak som anskaffas] är funnen, samt namn på egaren, äfvensom, där frågan är om ett klädesplagg, till hvilken dräkt det samma hört« och att »om föremålet är synnerligen märkligt, äfven anföres dess historia, för så vidt den kan utrönas«. I Nordiska museets arkiv finns 31 brev från Svensson med olika handstilar, vilket kan tyda på att han

Catharina Sack, textilkonservator vid Nordiska museet, kontrollerar inventarienumrets märkning på en av de dräktdelar som flyttades från Dräktloftet till mer ändamålsenliga magasin. Foto: Peter Segemark, © Nordiska museet (NMA.0080047).

inte var skrivkunnig. I dessa framgår det att han samlade in föremål från flera olika personer i trakten och höll sig ansvarig för att ägarna skulle få rätt betalt. Samtidigt förefaller många föremål ha kommit från hans föräldrahem och egna släktingar. Han lämnade aldrig namn på ägarna för övriga föremål, så tyvärr är det omöjligt att säkerställa vem som har ägt och använt dem.

Bruzeliuss brev avslöjade också att det var Bruzelius själv som kom på idén att fotografera kvinnorna i de sammansatta dräkterna – eller som han skrev: »i full skrudd«. I arkivmaterialet finns detaljerade uppgifter om vilka som skulle fotograferas, datum för fotografering och hur många fotografier Bruzelius beställde. Några behöll han själv »som minne«, några skänktes som gåva till mo-

dellerna och några till Nordiska museet. Här fanns alltså svaret på vem som har beställt fotografierna och även deras fulla kontext, exempelvis en rar beskrivning av hur Bruzelius upplevde den unga modellens uttryck:

Jag finner Ingri Månsdotters fotografi mycket vacker, men hon har lutat sig litet framåt, ty tröjan klämde henne både i armarna och äfven bröstet, ty dottern var något längre än modern. Ansigtet passar förträfflig, ty hon har det lugna intryck, som finnes hos många allmogens döttrar. Ingri ser förträffligt mycket godt ut och var ovanligt blygsam.

I breven framkom det också att Bruzelius fru Caroline hade fäst lösa delar, bättrat och tagit bort moderniseringar på plagg efter Ingar Svenssons uppgifter om det äldre dräktskicket. Så kanske är det Caroline Bruzelius som har gjort de träcklingar som vi i början ställde oss så undrande till. Även detta gick i så fall i linje med Hazelius anvisningar, som också fungerade som en sorts insamlingspolicy. Målet var att anskaffa »egendomliga folkdräkter« och helst skulle dräkterna vara »alldeles fullständiga«, där varje plagg »om möjligt är alldeles felfritt och har ett fullkomligt nytt utseende« och »om något plagg, [...] icke kunna i nytt eller fullkomligt godt skick erhållas, sådana om möjligt beställas hos någon i socknen som, efter de äldsta mönster [...] fullt troget eftergör dem«. Att göra rekonstruktioner och kopior av äldre föremål anslöt till dåtidens historiebruk och ideologier men när dokumentation om detta saknas blir det svårt för efterkommande generationer att tolka vad som är original respektive senare tillägg. Vilket i förlängningen ger problem när frågor om korrekt hantering och vård ska besvaras.

I fallet med snoralisterna fick vi de svar vi sökte. I ett av breven fanns en kommentar i en marginal där Bruzelius hade skrivit att »den silkesduken som sitter under ena silkeslisten, kan man gerna taga bort att sätta å brudens hand, ty den synes knappast där den sitter.« Så vet vi nu att halskläderna satt bakom snoralisterna när de togs emot av museet. Och med denna källa som grund har vi gjort den slutgiltiga bedömningen att halskläderna ska sitta kvar.

Gammalt och nytt

Egentligen kom denna utredning inte fram till någon ny kunskap. Alltsammans var kristallklart för dem som jobbade på Nordiska museet under 1800-talet och fram till Sigfrid Svenssons tid. År 1873 publicerade Nils Gustaf Bruzelius boken *Allmogelifwet i Ingelstads härad i Skåne under slutet af förra och början af detta århundrade*, baserad på många upplysningar från Måns Svensson. År 1976 gav Sigfrid Svensson ut en tredje upplaga med ett förord som beskriver det nära samarbetet mellan Bruzelius och Måns Svensson och det faktum att Bruzelius lät fotografera Svenssons familj å museets vägnar. Den kunskap som med åren har spridits ut i olika källor kan nu sammanföras och återskapas genom denna artikel men också genom en riktad registervård. I dag hanteras vår dokumentation om föremål, fotografier, namn, orter, byggnader och mediefiler i *samma* databas (Primus) som också har de tekniska möjligheterna att skapa relationer mellan olika poster. Vi kan alltså länka samman personer med fotografier och föremål och också publicera detta publikt på Digitalt museum. På så sätt kan vi fördjupa analysen och bredda de historiska perspektiven. Det typologiska och lokalt särpräglade finns kvar men står inte i motsats till berättelserna om de människor som föremålen och fotografierna har mött.

Utredningen visar också att de olika källor som knyter an till museiföremålen kan vara fylligare än vad vi kan utläsa genom registret och databasen. Dagens uppgift är att knyta ihop trådarna mellan föremål, register, fotografier och arkivalier i syfte att levandegöra samlingarna igen och här hjälps vi av att våra frågor och dem som Hazelius och hans skaffare ställde när museet byggdes upp i princip är desamma. I förlängningen påminner detta om hur viktigt det är att vi fortsätter att ställa relevanta frågor när vi i dag och i framtiden förvärvar föremål och fotografier och att vi dokumenterar allt det som vi då lär oss. Bara så blir objekten i samlingarna bärare av människors erfarenheter och berättelser.